

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Magnus Berglund
010-224 12 37
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

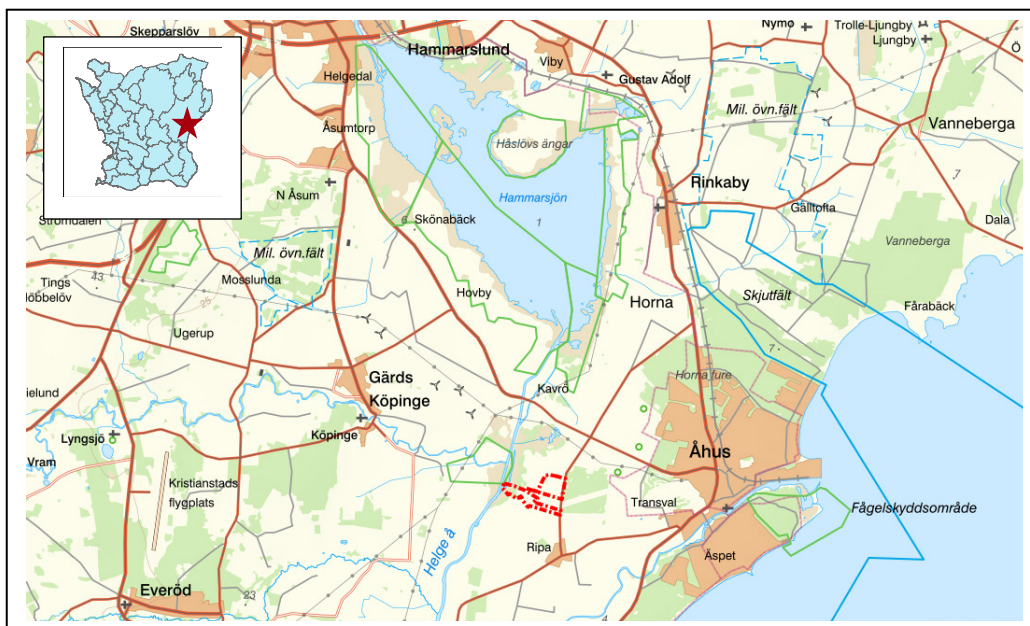
Bildande av naturreservatet Norra Ripa sandar i Kristianstads kommun

Länsstyrelsens förslag till beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas på bifogad karta, Bilaga A, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3§ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga D.

Naturreservatet Norra Ripa sandar är beläget cirka 5 km väster om Åhus och avgränsas här med röd punktstreckad linje.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsensskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Norra Ripa sandar
Kommun	Kristianstad
Natura 2000 ID	SE0420307 Helge å (den västligaste delen av reservatet, bilaga B)
DOS-ID	1119432
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på bifogad karta, bilaga A
Fastigheter och markägarkategori	Ripa 16:54 och Ripa 44:1 (i enskild ägo), samt samfälligheten Ripa S:3
Läge	Cirka 5 kilometer väster om Åhus tätort
Koordinat centralpunkt	E: 451672 N: 6198020 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment och horstområden
Inskrivna nyttjanderätter	Servitut för elledning och jordkabel till förmån för E.ON (3 st): 11-IM1-77/11632.1, 1290IM-12/12618.1, 1290IM-12/12640.1
Samfälligheter	Ripa S:3 (äldre/planerad väg, numera åkermark)
Areal	Cirka 49,7 hektar (varav cirka 48,8 ha land)
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Områdets sandmarker, sumpskogar, fuktängar och vattenmiljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas. Karaktären av öppen jordbrukspräglad slätt dominerad av betade trädor ska, liksom de västra delarnas mosaik av betad alskog och öppna fuktängar, bibehållas. De naturliga, årstidsbundna vattenfluktuationer som utmärker områdets västra delar ska vidmakthållas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter.

Ett underordnat syfte är dessutom att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets naturmiljöer.

Syftet uppnås genom att:

- Området skyddas mot modern, intensiv jordbruksdrift, mot reglering av vattenflödet invid ån samt mot ändrad markanvändning eller exploatering.
- Naturvårdsinriktad beteshävd bedrivs i hela området, företrädesvis med nötkreatur och/eller häst.
- Återkommande markstörning genomförs på områdets sandmarker, exempelvis genom plöjning eller grävning, för att tillgodose behoven av blottad sand och trädor i varierande successionsstadier.
- Restaureringsinsatser i form av exempelvis omgrävning genomförs vid behov för att öka kalkhalten i de övre jordlagren och för att utveckla områdets sandstärpsmiljöer.
- Rökning av yngre al genomförs för att stoppa pågående igenväxning och naturvårdsanpassad, begränsad utglesning av äldre al görs för att gynna grässvålen i fuktiga och blöta delar.
- Rökning av videbuskage för att förhindra ytterligare igenväxning och möjliggöra beteshävd i fuktiga delar.
- Död ved lämnas inom de trädrika, låglänta delarna i väster.
- Sandmarkerna hålls öppna genom att sly och buskar av igenväxningskaraktär röjs bort.
- Användningen av avmaskningsmedel på betesdjur begränsas för att gynna dynglevande insekter.
- Vid behov ersätta eller komplettera betet med ängsslåtter eller naturvårdsbränning i delar av området, bland annat för att öka tillgången på pollen- och nektarproducerande örter.
- Vid behov betesfreda eller minska betestrycket i delar av området för att öka tillgången på pollen- och nektarproducerande örter.
- Gamla, uttjanta stängselstolpar av ek sparas på plats och ersätts med likvärdiga för att gynna grå ladlav.
- Invasiva, främmande arter bekämpas vid behov.
- Åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och hänsynskrävande arter.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vidta åtgärd som förändrar områdets topografi eller landskapets allmänna karaktär, ytförhållanden eller hydrologi såsom att gräva, spränga, borra, schakta, utfylla, dika, valla in, tippa, dumpa, plöja, markbearbeta, eller bedriva täkt,
2. uppföra byggnad, eller annan anläggning, såsom exempelvis mast, torn eller vindkraftverk,
3. anlägga väg eller hårdgöra befintlig väg med krossten, oljegrus, asfalt eller liknande,
4. dra fram luftledning,
5. anordna upplag,
6. plantera eller så växter eller att sätta ut djur,
7. avverka träd och buskar, ta bort död ved, döda träd eller vindfällan,
8. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, bevattna eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
9. använda avmaskningsmedel, stödutfodra betesdjur eller bedriva sambete med gödslad mark,
10. sätta ut tryckimpregnerade stängselstolpar, eller stängselstolpar av annat träslag än ek,
11. utfodra vilt eller anlägga vilthägn.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av, skyltning och upplysning om reservatet,
2. skötsel- och restaureringsåtgärder i samband med betesdrift innefattande bete, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningsanordningar samt röjning av träd, buskar, sly och ohävdarter,

3. naturvårdsanpassad röjning och avverkning av träd, buskar och sly i sumpskog, samt högläggning av virke och ris i faunadepåer,
4. åtgärder för att säkra tillgången på blottad sand och för att restaurera inom området förekommande naturtyper, såsom sandstäpp, exempelvis genom grävning, plöjning och harvning,
5. åtgärder för att efterlikna ett för trakten traditionellt extensivt åkerbruk med långa trädesperioder, exempelvis genom plöjning och harvning av begränsade ytor, vid behov med insådd av grödor som bovete och råg,
6. insådd eller plantering av hotade växtarter, exempelvis åkerogräs och andra arter knutna till sandmarker,
7. slåtter, betesputsning och naturvårdsbränning som komplement till bete,
8. bekämpning av för området främmande eller invasiva arter,
9. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet såsom parkeringsplats och stängselgenomgångar,
10. naturvårdsanpassad rensning av bevattningsdiket i Aletäppet (bilaga A),
11. uppföljning och miljöövervakning av växt- och djurlivet, mark- och vattenförhållanden samt av områdets skötsel.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, stängselstolpar, stenmurar, eller andra naturföremål eller kulturlämningar,
2. fälla eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd, grenar och buskar,
3. gräva upp växter,
4. samla in mossor, lavar eller svampar,
5. medvetet störa betesdjur och fåglar,
6. ta med hund som inte hålls i fysiskt koppel under perioden 1 mars – 30 november,
7. elda, annat än med friluftskök
8. ställa upp husvagn, husbil eller liknande,
9. parkera utanför anvisade parkeringsplatser,

10. uppföra någon form av anläggning eller placera ut för naturreservatet främmande föremål,
11. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch eller liknande,
12. plantera eller så in växter eller sätta ut djur.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

13. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- Förvaltaren av naturreservatet, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt vad som framgår av föreskrifterna under B ovan.
- förvaltarens tillsyn av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Exempel på driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slätter av vägslänter eller rensning av vägtrummor och vägdiken och kapning av överhängande grenar.
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. För bevattningsdiket i Aletäppet (bilaga A), reglerat i vattendom från Mark- och miljödomstolen, mål nr M 1740-14, gäller undantaget endast varsam, etappvis underhållsrensning på sådant sätt att värdena i kanalen kan bevaras och utvecklas.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- eller teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock inom fem arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på skötsel

- A5 gäller inte tillfälliga upplag för jord- och skogsbrukets behov.
- A7 och C2 gäller inte röjning av träd och buskar av igenväxningskaraktär efter reservatsförvaltarens skriftliga godkännande.

- A9 beträffande avmaskningsmedel gäller inte behandling av parasitangrepp som konstateras under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.
- A9 beträffande stödutfodring av betesdjur gäller inte övergångsutfodring vid betessläpp och installning under högst 14 dagar.
- C1 beträffande stängselstolpar gäller inte vid stängselreparationer eller nystängsling. Uttjänta stängselstolpar i ek ska så långt det är möjligt sparas i upprätt position inom reservatet.
- C5 och C6 gäller inte kreatursvallning.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på jakt

- A2 och C10 gäller inte markägare och innehavare av jakträtten inom reservatet avseende uppförande av mobila jakttorn i direkt anslutning till skogspartier.
- C5, C6 och C11 gäller inte för innehavare av jakträtten inom reservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.

Övriga undantag

- C4 och C13 gäller inte insamling av enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.
- C5 gäller inte Ripa Modellflygklubbs flygningar i nu gällande flygområde vilket markeras i kartbilaga C. Transportstyrelsens och Luftfartsverkets bestämmelser gäller oberoende av detta undantag.
- C6 gäller inte organiserad träning och tävling i Åhus brukshundklubbs regi i betesfälla som saknar betesdjur. Undantaget gäller dock inte under häckningssäsong 1 april – 30 juni.
- C9 gäller inte parkering på brukningsväg under högst 5 timmar i samband med organiserad träning och tävling i Åhus brukshundklubbs regi.
- C9 gäller inte parkering av bilar och andra personfordon under högst 12 timmar i betesfälla som saknar betesdjur i samband med organiserad tävling på angränsande motocrossbana. Naturreservatets förvaltare ska liksom djurhållaren informeras om parkeringsbehovet minst 10 dagar före tävlingens genomförande och förvaltarens anvisningar ska därvid följas. Undantaget gäller endast om lämpligt parkeringsutrymme finns att tillgå vid aktuellt tillfälle.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskydds-förordningen.
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§),
- 2 kap, Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, exempelvis deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44 med tillhörande ändringar). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §).

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 §

Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samrådsplikt kan gälla för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage, markskador eller påverkar djurlivet.

Beskrivning av området

Norra Ripa sandar är beläget på Kristianstadslätten, fem kilometer väster om Åhus tätort och två kilometer norr om Ripa by. Reservatsområdet domineras av öppna, magra sandmarker, men även låglänta, näringsrika delar med fuktängar och alsumpskog utmed Helge å ingår. Den sandiga jorden har ett varierande inslag av kalk, och kalkinslaget bidrar starkt till den stora artrikedomen, inte minst vad gäller kärlväxter, insekter och svampar.

Den magra, torra jordmånen har medfört att sandmarkerna under århundraden har nyttjats för ett lågintensivt åkerbruk med långa perioder av träda mellan odlingstillfällena. Medan jorden fick vila användes den i huvudsak för bete. Dominerande åkergrödor har tidigare varit råg, bovete och potatis men idag är de vidsträckta sandmarkerna attraktiva för intensiv odling av bland annat grönsaker.

De strandnära delarna i väster präglas av naturliga vattenfluktuationer över året med översvämningar från Helge å vintertid och upptorkning sommartid, vilket gynnar många arter i området. Dessa naturligt gödslade marker har traditionellt sett främst nyttjas för slätter och efterbete.

Skälen för beslutet

Norra Ripa sandar utgör ett kärnområde i de vidsträckta sandmarkerna väster om Åhus. En rad inventeringar visar att Åhustraktens torra sandmarker hyser mycket höga värden avseende såväl kärlväxter och buksvampar som insekts- och fågelliv. Värdena är så pass höga att dessa marker är intressanta ur såväl ett nationellt som internationellt perspektiv. Vid inventeringar av ett större område omfattande Ripa och Horna sandar 2005–2008, noterades 83 rödlistade arter och området var föremål för 13 åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper. En uppdaterad och mer detaljerad inventering skulle sannolikt resultera i att än fler hotade arter kunde identifieras.

Norra Ripa sandar pekas i inventeringarna ut som en av de mest skyddsvärda delarna av Åhustraktens sandmarker. Bland de rödlistade arterna i reservatsområdet återfinns exempelvis sandnejlika, tofsäxing, sanddådra, grå ladlav, grå stjärkröksvamp, ribbdyngbagge och fältpiplärka. Här finns också mindre inslag av sandstäpp, eller ytor som nyligen kunde klassas som sandstäpp.

Förutom de artrika sandmarkerna hyser området ett parti med fuktiga till blöta strandängar och betad alskog invid Helge å, vilket benämns Aletäppet. Kombinationen öppen, hävdad strandäng och betad skog med en ansenlig mängd död ved innebär höga naturvärden och denna del fick också högsta naturvärdesklass vid en inventering av Ramsarområdets viktigaste trädmiljöer i Kristianstads vattenrike 2002. Här växer bland annat den hotade arten gullstånds och ett bevattningsdike mitt i området utgör en rik trollsländemiljö. Som exempel kan nämnas grön mosaikslända som är knuten till växten vattenaloe, vilken förekommer i riklig mängd i bevattningsdiket.

Reservatsområdet har också betydelse för en välfungerande grön infrastruktur. Området ingår i värdetrakt för både gräsmarker och sandmiljöer och bidrar till god konnektivitet på landskapsnivå.

Nära förknippat med de höga naturvärdena på sandjordarna är den historiska markanvändningen baserad på långtidsträdad åkermark. Genom den extensiva odlingen på den öppna slätten fanns ständig tillgång på varma sandblottor och örtrika trädor i olika successionsstadier till gagn för väldigt många naturvårdsintressanta växter och djur. Ett betydande antal av dessa arter finns fortfarande kvar i området, om än i fragmenterade populationer. Genom att skydda Norra Ripa sandar som naturreservat tillvaratas också kulturhistoriska värden då karaktären av öppen jordbrukslätt dominerad av mer eller mindre gamla trädor kan bevaras. Därigenom bidrar också naturreservatet till att ett av Kristianstadslättens viktigaste historiska särdrag kan bevaras även om arealen i detta hänseende är blygsam.

Idag finns bara bråkdelar av de värdefulla sandmarkerna på Kristianstadslätten kvar och det är högst angeläget att skydda de sista resterna av dessa. De mest påtagliga hoten mot området är intensiv jordbruksdrift, förändrad markanvändning (exempelvis genom skogsplantering eller utebliven hävd) och exploatering av olika slag; hotfaktorer som de senaste decennierna har inneburit att omfattande arealer skyddsvärda sandmarker har gått förlorade. Det kommersiella värdet på marken har också skjutit i höjden på senare tid då de lätta sandjordarna blivit alltmer attraktiva för intensiva produktionsformer.

För de blöta och delvis skogsklädda markerna invid ån är hotbilden en annan. Här utgör igenväxning och bristande hävd, anläggning av skyddsvallar mot ån och skogsavverkning de största hoten.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla

naturmiljöer för skyddsvärda arter. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen ”Ett rikt odlingslandskap”, ”Levande skogar”, ”Levande sjöar och vattendrag” och ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster även om några påverkas negativt, se tabell nedan.¹ Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

¹ Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper
<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/skyddade-omraden/process-naturreservat/beslut/beslut-om-bildande-naturreservat.pdf>

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
	Virke och fibrer	Negativ
	Bioenergi från skog	Negativ
	Matproduktion	Negativt
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar och fiskar.	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv

Ärendets handläggning

De sandiga markerna söder om Kristianstad har sedan länge uppmärksamats för sina höga naturvärden. Ett flertal naturvärdesinventeringar har genomförts i trakten vilka sammantaget visar att Norra Ripa sandar utgör ett kärnområde i de omfångsrika sandmarkerna väster om Åhus. Under 2009 upprättades därför ett naturvårdsavtal för huvudfastigheten i det område som nu är föremål för reservatsbildning, Ripa 44:1. Naturvårdsavtalet löpte ut den 31 december 2017 och i samband med det inledde Länsstyrelsen en dialog med både markägaren och Naturvårdsverket om möjligheterna att inrätta ett naturreservat i stället för att förlänga avtalet. En värdering av det intrång en reservatsbildning skulle innebära beställdes och genomfördes, liksom en uppdaterad värdering för alternativet att förlänga naturvårdsavtalet. Därefter fortsatte dialogen med diskussioner om för- och nackdelar med naturreservat respektive naturvårdsavtal. Möten har även hållits på plats i reservatsområdet med markägaren, djurhållaren och Länsstyrelsens förvaltare.

Markägaren bestämde sig för att ett långsiktigt skydd som naturreservat var att föredra och överenskommelse om intrångsersättning kunde träffas i oktober 2019. Dessförinnan hade överenskommelse om intrångsersättning träffats även med ägaren till den mindre fastigheten Ripa 16:54. Ägarna till fastigheterna Ripa 16:54 och Ripa 44:1 har alltså kompenserats för det intrång som naturreservatet innebär. Förhandling om ersättning till delägarna av en samfällighet har emellertid dragit ut på tiden och är ännu inte löst.

Ärendet remitterades under perioden 2022-03-31 – 2022-05-16, då berörda sakägare förelades att yttra sig över framtaget beslutsförslag. Inkomna yttranden återfinns i bilaga E.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen utgör Bilaga D till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se Bilaga F.

Upplysningar om ersättningstalan

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan ska ställas till mark- och miljödomstolen i Växjö. Det finns också möjlighet för sakägare att förhandla med länsstyrelsen, eller av länsstyrelsen utsedd förhandlare, om frivillig överenskommelse om ersättning inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit tf miljödirektör Kristian Wennberg, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, naturvårdsdirektör Ingela Lundqvist, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Magnus Berglund, föredragande.

Ola Melin

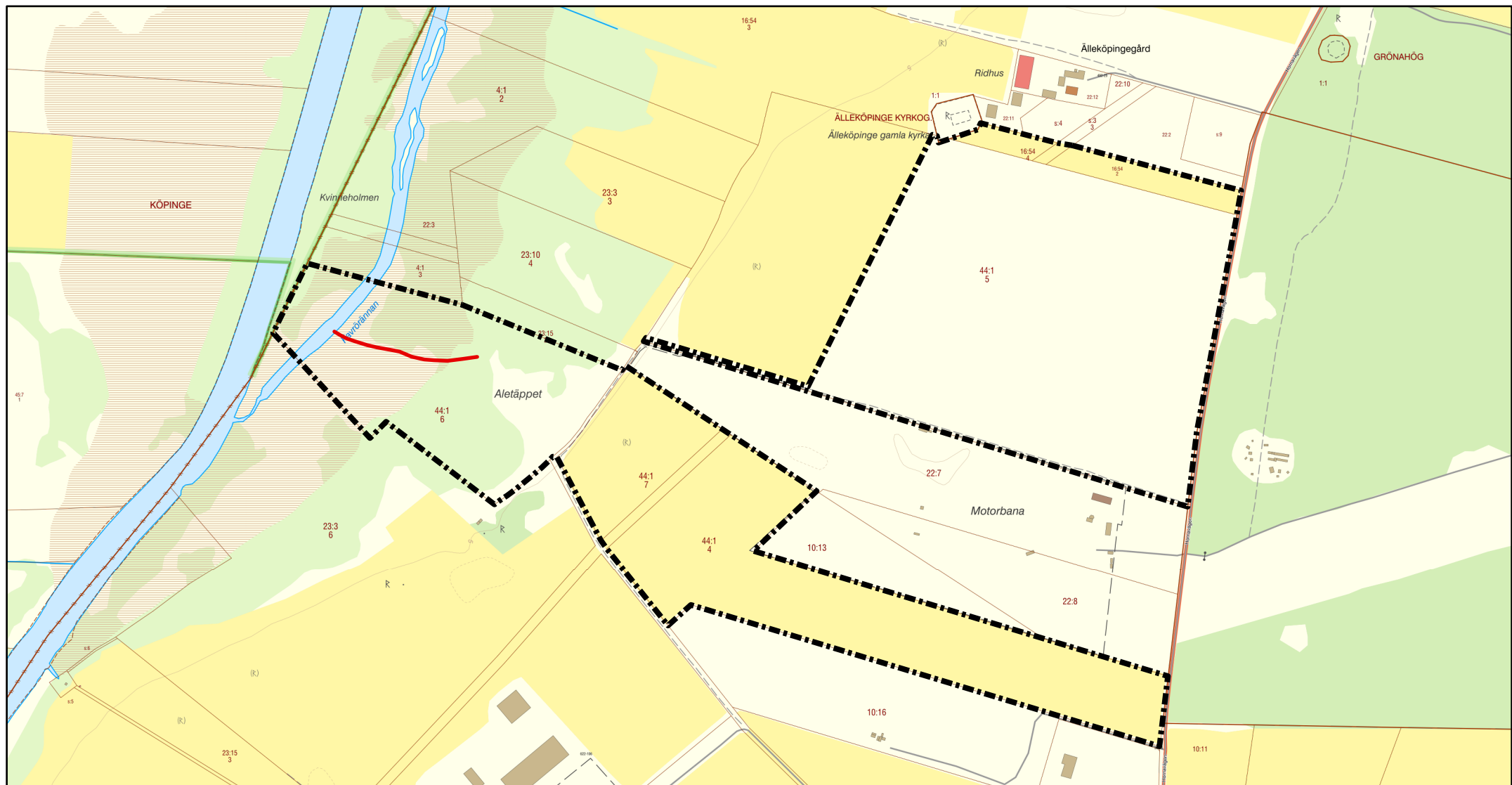
Magnus Berglund

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Bilagor

- A. Karta med naturreservatets avgränsning
- B. Ortofoto 2020 med fornlämningar och Natura 2000
- C. Ortofoto med flygområde för Ripa Modellflygklubb
- D. Skötselplan
- E. Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande
- F. Hur man överklagar
- G. Sändlista

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga A. Karta med fastighetsindelning och naturreservatets avgränsning

Naturreservatet Norra Ripa sandar
Kristianstads kommun

— Bevattningsdike
- - - Reservatsgräns

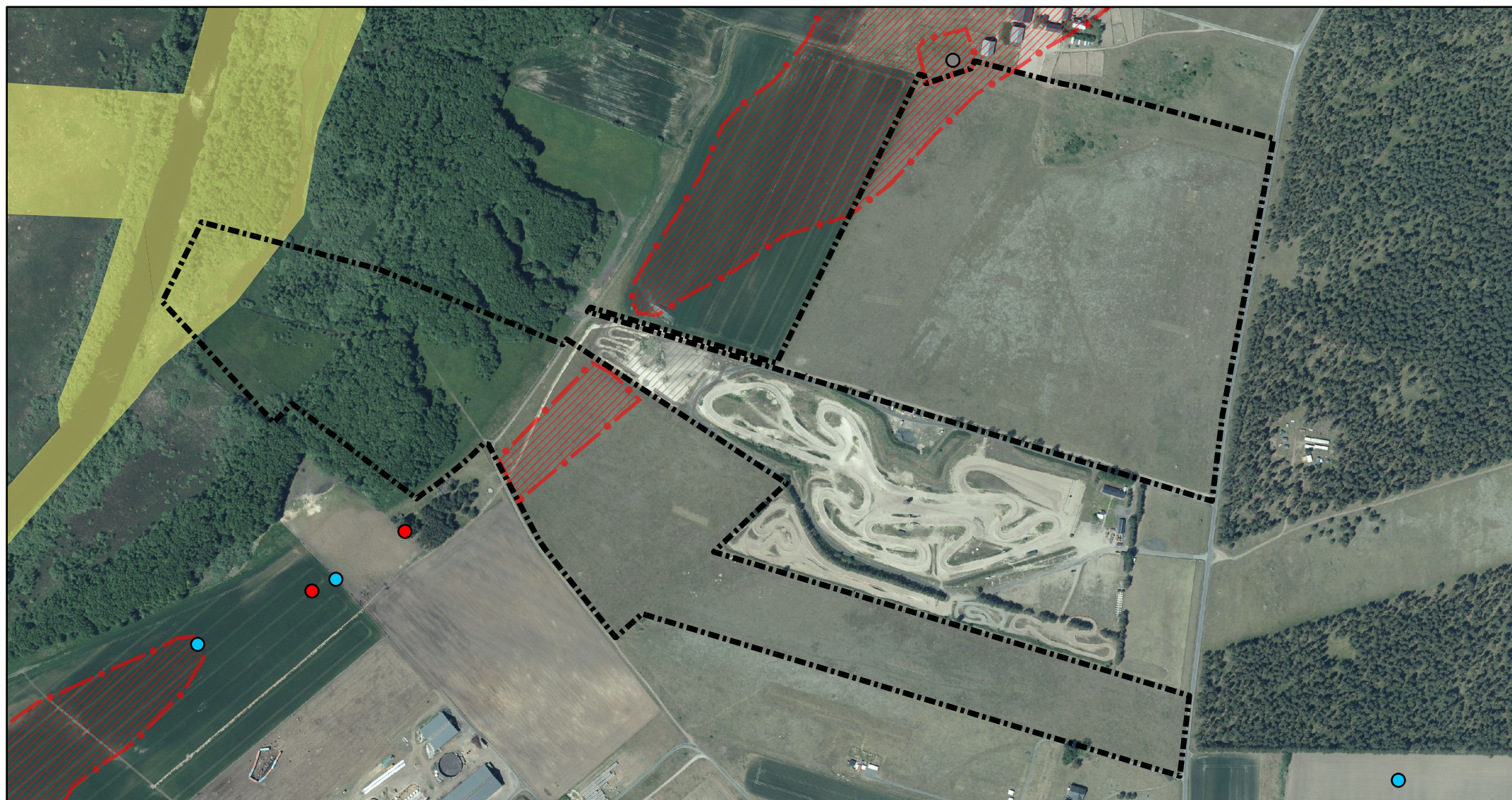
0 100 200 300 Meter

Länsstyrelsen
Skåne

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Norra Ripa sandar.
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-4127-2018
Skala 1:8 000
© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B. Ortofoto med fornlämningar och Natura 2000

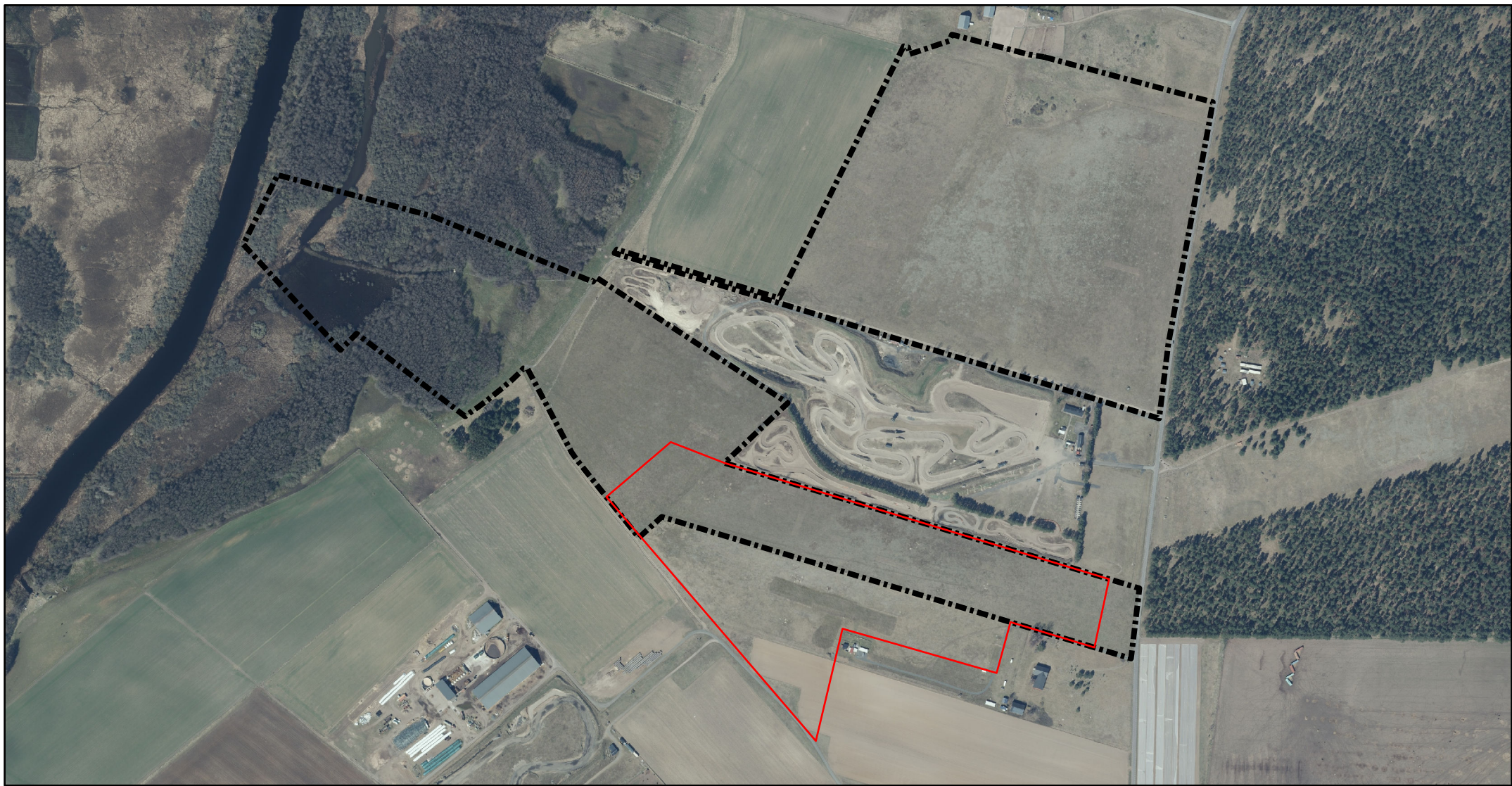
Naturreservatet Norra Ripa sandar Kristianstads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

Illustrationskarta till beslut för
 naturreservatet Norra Ripa sandar
 Tillhör Länsstyrelsens beslut
 dnr 511-4127-2018
 Skala 1:7 000
 © Länsstyrelsen Skåne
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C. Ortofoto med flygområde Ripa MFK

Naturreseptatet Norra Ripa sandar
Kristianstads kommun

Reservatsgräns

Flygområde Ripa MFK

Länsstyrelsen
Skåne

Illustrationskarta till beslut för
naturreseptatet Norra Ripa sandar.
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-4127-2018
Skala 1:8 000
© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Sammanställning av remissyttranden samt Länsstyrelsens bemötande angående förslag till naturreservatet Norra Ripa sandar

Myndigheter och kommuner

Försvarsmakten: Har inget att erinra i ärendet.

Skogsstyrelsen: Ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker förslaget att bilda naturreservat enligt presenterat underlag.

Sveriges geologiska undersökning (SGU): Avstår från att yttra sig.

Kristianstads kommun: Har inga synpunkter på förslaget.

Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike: Tycker det ser bra ut och lyfter särskilt fram den historiska beskrivningen i skötselplanen. När det gäller viktiga grödor som har odlats i området så kan det kompletteras med potatis. Man tycker att det är bra formuleringar kopplat till avmaskning och dyngbaggare och bra skötselplaner generellt. Man påpekar också att några fler källor och inventeringar som har genomförts i området gärna får lyftas fram i skötselplanen.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen lägger till att även potatis blev en viktig gröda i området. När det gäller uppgifter om inventeringar i skötselplanen så görs en komplettering med ytterligare några inventeringsrapporter.

Fastighetsägare och andra sakägare

SMK Kristianstad, Ripa Modellflygklubb, Kristianstads Folkraceklubb:

De tre föreningarna har verksamhet i anslutning till reservatet och har lämnat ett gemensamt yttrande. De två förstnämnda föreningarna är dessutom delägare i samfälligheten Ripa S:3 som delvis omfattas av reservatet.

I yttrandet påpekas att föreningarna representerar sammanlagt drygt 750 medlemmar och att deras verksamhet utgör en betydande del av fritids- och ungdomsverksamheten i Kristianstads kommun. Föreningarna framhåller att Länsstyrelsen har varit i kontakt med berörda företagare i vissa frågor och att "även berörda föreningar måste få ta del av en djupare information, med en mer långsiktig verksamhetsplan för det planerade naturreservatet, för att säkerställa att föreningsverksamheten i Ripa inte påverkas. Berörda föreningar måste få skriftliga garantier på att den verksamhet som bedrivits i Ripa sedan tidigt 70 tal, även fortsättningsvis kan bedrivas, och detta utan några ytterligare regelverk och restriktioner."

"Vidare så är brukshundsklubbens verksamhet ingenting som vi blivit informerade om, som vi ser det är den verksamheten inte lämplig i detta område med motorsport och flygsport. /.../ Då det inte är tillåtet att flyga över människor, är det ytterst olämpligt att brukshundsklubbens verksamhets bedrivs inom detta flygområde."

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har sedan tidigare (före remissen) varit i telefonkontakt med ordförandena för de tre föreningarna och i stora drag förklarat vad reservatsbildningen innebär, exempelvis att reservatsbeslutet endast reglerar sådant som sker inom reservatets gränser. Ripa Modellflygklubb har också på förhand informerats om innehållet i detta bemötande. När det gäller uppgiften om att "Länsstyrelsen har varit i kontakt med berörda företagare i vissa frågor" verkar det delvis röra sig om ett missförstånd. Det är inte i deras egenskap som företagare som Länsstyrelsen fört en dialog om reservatsbildningen med berörda personer, utan som markägare och djurhållare inom reservatet. Det är både naturligt och nödvändigt att allt efter behov diskutera olika aspekter av reservatsbildningen med dem som är direkt berörda av det planerade beslutet – och markägare och djurhållare är de som berörs mest. På motsvarande sätt har Länsstyrelsen diskuterat parkeringsbehovet med SMK Kristianstad och löst frågan genom att införa ett undantag som tillåter föreningen att parkera inom reservatet i samband med organiserade tävlingar. Reservatsbeslutet kan dock bara reglera sådant som sker inom naturreservatet, vilket alltså innebär att verksamhet som bedrivs utanför reservatsgränsen inte påverkas av beslutet. Verksamheten för SMK Kristianstad (motocrossbanan) och Kristianstads Folkraceklubb berör inte reservatsområdet, men Modellflygklubben nyttjar delvis luftrummet över reservatet. Utifrån Länsstyrelsens kännedom om flygklubbens verksamhet är det i reservatsbeslutet endast föreskriften C5 om störning av betesdjur och fåglar som skulle kunna begränsa flygverksamheten. För att förtydliga vad som är tillåtet inför Länsstyrelsen ett undantag som innebär att föreskriften C5 inte gäller Ripa Modellflygklubbs flygningar i nu gällande flygområde. Transportstyrelsens och Luftfartsverkets bestämmelser gäller dock oavsett om det finns ett naturreservat eller inte. Några skriftliga

garantier för framtida verksamheter kan dessvärre inte ges eftersom reservatsbeslutet bara reglerar sådant som sker inom naturreservatets gränser; de bestämmelser som kommer att gälla i reservatsområdet framgår av beslutets A- och C-föreskrifter med tillhörande undantag. När det gäller Brukshundsklubbens verksamhet så är inte det något som förändras till följd av reservatsbeslutet (förutom kopplingstväng under häckningstid). Brukshundklubben har enligt uppgift använt reservatsområdet under minst 35 år och det område som används berör endast en mycket liten del av Modellflygklubbens flygområde (längst i väster). Reservatsbeslutet innebär vissa inskränkningar för Brukshundklubben att ha okopplad hund i området, men i övrigt begränsas inte deras verksamhet. Länsstyrelsen tar bara ställning till om förbud krävs för att uppnå reservatets syfte. Om Brukshundsklubbens verksamhet är ett problem för Modellflygklubben så är det en fråga som behöver diskuteras klubbarna sinsemellan, då båda verksamheterna förekom långt innan reservatsbildningen. Länsstyrelsen vill slutligen påpeka att de fastighetsbeteckningar som anges i yttrandets rubrik inte stämmer. De fastigheter som ingår i reservatet är Ripa 16:54, Ripa 44:1 och Ripa S:3.

E.ON Energidistribution AB (E.ON): Informerar om att de har ett befintligt elnät med markförlagda låg- och mellanspänningskablar i osäkert läge, kabelskåp samt en transformatorstation i reservatsområdet (pekas ut på karta – kabelskåp och transformatorstation verkar dock ligga utanför reservatsgränsen).

E.ON yrkar på att:

1. det i undantagen från föreskrifter framgår att "normalt underhåll omfattas av akut- och byta befintlig kabel"
2. det i undantagen från föreskrifter framgår att motordrivna maskiner tillåts i, till och från ledningsstråk, även innefattande parkering av fordon utanför anvisad parkeringsplats
3. det ska framgå i föreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas
4. underhåll av elledningar även fortsättningsvis ska kunna genomföras.
5. att motordrivna maskiner får framföras i samt till och från ledningsstråket för att utföra drift och underhåll, och att schaktning/grävning får utföras där reparation och underhåll krävs.
6. att det tydligt framgår av föreskrifternas undantag att körning men även parkering får ske för underhåll av ledningarna.

Man framhåller vidare att:

7. Det vore bra om det framgår av föreskrifterna att naturreservatet inte ska utgöra hinder för underhåll/ombyggnad/reinvestering.
8. Man noterar undantag från föreskrifter om att akuta underhållsåtgärder kan informeras till förvaltaren i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från att arbetet har inletts. E.ON ser detta som svårt vid t.ex. en stor storm.
9. Om det i framtiden blir aktuellt med förändring av elnätet och/eller nyanslutning inom eller i närheten av området, bör det framgå i reservatföreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas. När en begäran om utökning av elnätet görs har E.ON anslutningsplikt och kan inte neka en anslutning till elnätet.

E.ON påpekar avslutningsvis att man förutsätter att hänsyn tas till ovan synpunkter samt att befintliga anläggningar kan vara kvar i sitt nuvarande läge, att åtgärder för drift och underhåll kan utföras vid behov, att tillträde med fordon och maskiner ej försvåras samt att E.ON inte drabbas av några kostnader till följd av bildandet av naturreservatet.

Länsstyrelsens bemötande:

1. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för att byta befintlig kabel i befintlig sträckning.
2. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för dessa åtgärder.
3. Länsstyrelsen anger inte i föreskrifter vad som tillståndsprövas utan endast vad som är förbjudet att genomföra inom reservatet – det framgår dock indirekt. Åtgärder som strider mot reservatets föreskrifter kräver dispens för att få genomföras om inte undantag finns. För föreskriften C13 räcker det dock med Länsstyrelsens tillstånd. Om förändring av elnätet krävs, behöver E.ON söka dispens beroende på vad det är för åtgärder som behöver genomföras.
4. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för detta.
5. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för körning samt för schaktning/grävning i reparations- och underhållssyfte där kabel är förlagd.
6. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för dessa åtgärder.
7. Undantagen från föreskrifterna ger utrymme för underhåll. Det är dock inte förenligt med naturreservatets syfte att ge ett generellt undantag från reservatsföreskrifterna för ombyggnad och reinvestering, utan föregående prövning. Vid ombyggnad och reinvestering kan dispens komma att krävas beroende på vad det är för åtgärder som är aktuella.
8. Länsstyrelsen ändrar från tre till fem arbetsdagar avseende undantaget för akuta underhållsåtgärder.
9. Vid eventuellt behov av förändring av elnätet och/eller nyanslutning inom eller i närheten av området kan dispens komma att krävas beroende på vad det är för åtgärder som är aktuella (jämför punkt 7).

Föreningar

Lunds botaniska förening: Föreningen framhåller att de är väl förtrogna med sandmarkerna vid Ripa som de känner som ett botaniskt rikt och mycket värdefullt område. De gläds över att delar av detta skyddsvärda område nu ska avsättas som naturreservat. Rent generellt tycker föreningen att remissupplagan till skötselplan är välskriven och väl genomtänkt, med realistiska och angelägna mål och åtgärder. "Det är föreningens bestämda uppfattning att de åtgärder som beskrivs i skötselplanen, t.ex. anläggande av sandblottor för att gynna sandstäpp och hotade arter som är knutna till detta växtsamhälle, kommer att gynna områdets värdefulla flora. Att det i skötselplanen föreslås riktade åtgärder till gagn för gullstånds och grå ladlav är speciellt värdefullt. Både gullstånds och grå ladlav är arter som ur ett nordiskt perspektiv nästan uteslutande växer i Kristianstads kommun vilket bidrar till att göra det föreslagna reservatet oskattbart." Föreningen betonar slutligen att det är angeläget att även övriga delar med höga värden i Ripa Sandar får ett varaktigt skydd och hoppas att Länsstyrelsen arbetar för en framtida utvidgning av det område som nu skyddas.

Länsstyrelsens bemötande: När det gäller naturreservatets areal kan nämnas att Länsstyrelsen har arbetat för att ett något större område skulle kunna ingå i reservatet men det nu föreslagna området var så långt vi kunde nå i dagsläget. Däremot är ett omfattande område i de södra delarna av Ripa sandar föremål för reservatsbildning inom kort.

Åhus Brukshundklubb: Föreningen framhåller vikten av att klubbens undantag från föreskriften C6 blir gällande vilket är en förutsättning för att klubben ska kunna bedriva och utveckla sin verksamhet. Vidare tycker Åhus Brukshundklubb att koppeltvånget bör följa de regelverk och tider som finns föreskrivna nationellt och att det är oklart vad som behöver skyddas utanför ordinarie hundförbudstid 1 mars – 20 augusti. Klubben önskar att länsstyrelsen redogör för sitt ställningstagande. Man framhåller vidare att klubben behöver ett undantag från C9 för att kunna fortsätta den träning- och tävlingsverksamhet som klubben under lång tid bedrivit på Ripa sandar. Undantaget bör ge brukshundklubben rätt att i samband med organiserad träning och tävling parkera kortare tid (max tre timmar) på markvägen som går genom betesfällan.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen förstår att undantaget från föreskriften C6 behövs och har inte för avsikt att ändra på det. När det gäller reservatsbeslutets föreskrifter så regleras sådant som gäller utöver ordinarie lagstiftning. För att uppnå syftet med reservatet är det nödvändigt att området betas under hela betessäsongen, vilken sträcker sig längre än den tid som koppeltvång gäller enligt den generella lagstiftningen (Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter). För att undvika störning av betesdjuren (och fågellivet) råder inom reservatet förbud mot att ta med hund som inte hålls i fysiskt koppel under perioden 1 mars – 30 november enligt föreskriften C6. För Brukshundklubben ges undantag för organiserad träning och tävling under tiden 1 juli – 31 mars inom fälla utan betesdjur. För att tillgodose klubbens parkeringsbehov inför Länsstyrelsen följande undantag: "C9 gäller inte parkering på

brukningsväg under högst 5 timmar i samband med organiserad träning och tävling i Åhus brukshundklubbs regi.”

Naturskyddsföreningen Kristianstad/Bromölla: Föreningen ser positivt på reservatsföreskrifterna, undantagen till desamma och på förslaget till skötselplan. Föreningen delar även skälen för beslutet. Man framhåller att det i ett längre perspektiv skulle vara positivt att utöka arealen ytterligare. Det skulle borga för att säkerställa de natur- och kulturhistoriska värden som fortfarande finns kvar i slättlandskapet.

Länsstyrelsens bemötande: Som tagits upp ovan har Länsstyrelsen arbetat för att en något större areal skulle ingå i det föreslagna naturreservatet, men den utbredning av reservatet som framgår av remissförslaget var så långt vi kunde nå i dagsläget. Ett omfattande område i de södra delarna av Ripa sandar är dock föremål för reservatsbildning inom kort.

Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) och Nordöstra Skånes

Fågelklubb: De båda föreningarna har lämnat ett gemensamt yttrande. Yttrandet behandlar dock inte remisshandlingarna för Norra Ripa sandar utan tar uteslutande upp vikten av att skydda ett område öster om vägen mellan Horna och Ripa, det vill säga öster om aktuellt reservatsområde. Man framhåller att dessa marker är unika för Sverige, och att de har en flora och fauna som är mycket starkt hotad. ”Vi anser att länsstyrelsen, i samarbete med Kristianstads kommun, måste arbeta för att ett så stort och sammanhängande område som möjligt måste skyddas och vårdas på samma sätt som nu sker på Sännarna. I princip alla återstående rester behöver ett snabbt skydd. Vi föreslår därför att man arbetar för att åtminstone den öppna remsan mellan Sännarna och Ripabanan, samt den södra delen av tallskogen också inlemmas i reservatet, för att på så sätt knyta ihop Sännarna med de nya reservaten och få en tillräckligt stor sammanhängande enhet för att på lång sikt kunna bevara de arter som reservaten är till för. En uppodling av nu nämnda marker skulle vara helt förödande för den möjligheten.”

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsens förslag gäller enbart Ripa sandar, det vill säga området väster om vägen mellan Horna och Ripa. Länsstyrelsen är dock medveten om att det finns höga naturvärden öster om vägen och att det på sikt vore önskvärt att även skydda delar av detta område om så är möjligt. Länsstyrelsen delar också uppfattningen att det vore en stor fördel om Norra Ripa sandar kunde knytas ihop med Sännarnas naturreservat.

Övriga remissvar

Skanova AB (Telia): Skanova har inget att erinra mot förslaget.

Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Mottagare

För att överklaga skriver ni till Regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **30 september 2022**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).